

HCS D

**Human capital and social
development.**

2025 – volume 16, issue 4

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2025 – 16-jild, 4-son

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

**Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali
Journal Human capital and social development
Журнал Человеческий капитал и социальное развитие
Jurnali**

15-jild, 4-son (avgust) 2025.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развитие”
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Jurnal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 30-noyabrdagi 342/3-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqiqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

DSc, professor Daler Mirpochoyev (Iqtisodiyot va savdo instituti, Tojikiston)

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

PhD, professor Bayong Van Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Vonyong Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Yan Patterson (Kvinslend universiteti, Avstraliya)

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Sharifov Shuhrat Saidahmadovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Mansurova Nargiza Shamsiddinovna (“Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Maxmudova Mohinur Ravshanbekovna (SamDU)

IQTISODIYOTDA BARQAROR RIVOJLANISH NAZARIYASI VA UNING AMALIY TATBIQLARI

O.N.Xaitov

Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti, Samarqand, O'zbekiston.

OPEN ACCESS

HCSD

Correspondence

Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li

Kattaqo'rg'on davlat pedagogika instituti dotsenti

Email: xaitovoxunjon@samdukf.uz

Tel: +99899-337-59-95

Received: 21 July 2025

Revised: 29 July 2025

Accepted: 16 August 2025

Published: 30 August 2025

Funding source for publication:

Samarkand State University.

Publisher's Note: HCSD stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: Journal Human capital and social development © 2 by Samarkand State University is licensed <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotatsiya: Mazkur maqolada iqtisodiyotda barqaror rivojlanish nazariyasi va uning amaliy tatbiqlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Barqaror rivojlanishning asosiy konsepsiyalari – iqtisodiy o'sish, ijtimoiy farovonlik va ekologik muvozanat uchligi sifatida ko'rib chiqilib, ularning iqtisodiy tizimlarda uyg'un qo'llanish mexanizmlari ochib beriladi. Jahon tajribasi va O'zbekiston sharoitidagi mavjud yondashuvlar asosida barqaror rivojlanish siyosatining ustuvor yo'nalishlari yoritiladi. Xususan, yashil energetika, resurslarni tejash, ekologik toza texnologiyalarni joriy qilish, turizm va qishloq xo'jaligida barqarorlikni ta'minlash bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar misolida amaliy natijalar ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: Barqaror rivojlanish, iqtisodiy nazariya, yashil iqtisodiyot, ekologik muvozanat, innovatsion rivojlanish, ijtimoiy-iqtisodiy farovonlik, resurs tejash.

ТЕОРИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В ЭКОНОМИКЕ И ЕЁ ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИЛОЖЕНИЕ

Аннотация: В данной статье анализируется теория устойчивого развития в экономике и её практическое применение с научно-теоретической точки зрения. Основные концепции устойчивого развития рассматриваются в триединстве – экономический рост, социальное благополучие и экологическое равновесие, – и раскрываются механизмы их гармоничного применения в экономических системах. На основе мирового опыта и существующих подходов в условиях Узбекистана выделены приоритетные направления политики устойчивого развития. В частности, показаны практические результаты на примере проводимых реформ в сфере зелёной энергетики, ресурсосбережения, внедрения экологически чистых технологий, обеспечения устойчивости в сфере туризма и сельского хозяйства.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экономическая теория, зелёная экономика, экологическое равновесие, инновационное развитие, социально-экономическое благополучие, ресурсосбережение.

THEORY OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN ECONOMY AND ITS PRACTICAL APPLICATIONS

Annotation: This article analyzes the theory of sustainable development in economics and its practical applications from a scientific and theoretical perspective. The main concepts of sustainable development are considered as a trinity - economic growth, social well-being and ecological balance, and the mechanisms of their harmonious application in economic systems are revealed. Based on world experience and existing approaches in the conditions of Uzbekistan, priority areas of sustainable development policy are highlighted. In particular, practical results are shown on the example of reforms being implemented in the areas of green energy, resource conservation, the introduction of environmentally friendly technologies, ensuring sustainability in tourism and agriculture.

Keywords: tourism, clustering, regional clusters, innovative development, competitiveness, tour operators, tourist products, cluster policy, economic efficiency, integration in the tourism sector.

Kirish.

So'nggi o'n yilliklarda global iqtisodiyotda barqaror rivojlanish nazariyasi fundamental tushuncha sifatida shakllandi va iqtisodiy siyosatning ajralmas qismi bo'lib bormoqda. Jahon miqyosida BMT tomonidan ishlab chiqilgan Barqaror rivojlanish maqsadlari (SDG – Sustainable Development Goals, 2015–2030 yillar uchun) ushbu nazariyaning ilmiy va amaliy jihatlarini keng qamrovda yoritib berdi. Mazkur konsepsiya iqtisodiy o'sish, ijtimoiy tenglik va ekologik muvozanatning uyg'unligini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, har bir mamlakatning milliy strategiyasida barqarorlik tamoyillarini tatbiq etish muhim shart sifatida belgilangan.

Iqtisodiy nazariya doirasida barqaror rivojlanish konsepsiyasi uch asosiy ustunga tayanadi:

- iqtisodiy samaradorlik – resurslardan oqilona foydalanish, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishda yuqori qo'shilgan qiymat yaratish.

- ijtimoiy adolat – aholining barcha qatlamlari uchun imkoniyatlar tengligi, farovonlikni oshirish, kambag'allikni qisqartirish.

- ekologik xavfsizlik – atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va kelajak avlodlar uchun ekologik muvozanatni saqlab qolish.

Bugungi kunda ko'plab mamlakatlar ushbu uch ustunni milliy siyosatlariga integratsiya qilmoqda. Masalan, Skandinaviya davlatlari (Shvetsiya, Norvegiya, Finlyandiya) “yashil iqtisodiyot” modelini joriy etib, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanmoqda; Germaniya “Energiewende” dasturi orqali energiya samaradorligini oshirishga erishmoqda;

Janubiy Koreya va Yaponiya esa innovatsion texnologiyalar va resurslarni tejovchi ishlab chiqarish orqali barqaror iqtisodiy o'sishga erishmoqda.

O'zbekiston sharoitida ham barqaror rivojlanish konsepsiyasi iqtisodiy siyosatning muhim yo'nalishiga aylangan. “Yangi O'zbekiston – 2030” strategiyasida yashil energetika, raqamli iqtisodiyot, ekologik toza texnologiyalar, turizmida barqaror rivojlanish tamoyillari, shuningdek qishloq xo'jaligida resurs tejovchi usullarni keng joriy qilish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Xususan, 2030-yilga borib qayta tiklanuvchi energiya manbalari ulushini 40 foizga yetkazish, chiqindilarni qayta ishlash hajmini 65 foizga oshirish, 500 mingdan ortiq yangi “yashil ish o'rinlari” yaratish maqsad qilib qo'yilgan.

Bundan tashqari, Samarqand, Buxoro va Xiva kabi turistik markazlarda barqaror turizm tamoyillari asosida ekoturizm, madaniy turizm va “smart tourism” loyihalari amalga oshirilmoqda. Qishloq xo'jaligida esa resurs tejovchi texnologiyalar, suvni tejaydigan tomchilatib sug'orish tizimlari va ekologik toza mahsulot yetishtirishga yo'naltirilgan tashabbuslar keng joriy qilinmoqda.

Shunday qilib, iqtisodiyotda barqaror rivojlanish nazariyasi va uning amaliy tatbiqlari nafaqat ilmiy tadqiqot uchun, balki amaliy siyosiy qarorlar uchun ham dolzarb hisoblanadi. U O'zbekistonni global iqtisodiy tizimda raqobatbardosh mamlakatlar qatoriga qo'shilishiga, aholining farovonligi va ekologik muvozanatni ta'minlashga xizmat qiladi.

Mavzu bo'yicha adabiyotlarni tahlili.

Barqaror rivojlanish nazariyasi iqtisodiy tafakkurda XX asrning ikkinchi

yarmidan boshlab shakllangan bo'lib, dastlab ekologik muvozanat va resurslardan oqilona foydalanish masalalari bilan bog'liq holda o'rganilgan. 1987-yilda BMTning "Bizning umumiy kelajagimiz" ("Our Common Future") hisobotida bu konsepsiya ilmiy-nazariy asosda yoritilib, iqtisodiy o'sish, ijtimoiy tenglik va ekologik xavfsizlikni birlashtiruvchi global model sifatida taqdim etildi [1].

Xalqaro ilmiy adabiyotlarda barqaror rivojlanishning turli nazariy yondashuvlari mavjud. J. Stiglitz, A. Sen va J. Fitoussi o'z ishlarida barqaror rivojlanishni faqat iqtisodiy o'sish bilan emas, balki aholining sifatli hayot darajasi, inson kapitali va ijtimoiy adolat bilan o'lchash zarurligini ta'kidlashadi [2]. M. Porterning raqobat ustunligi nazariyasi esa barqaror rivojlanishda innovatsiyalar, yangi texnologiyalar va klaster yondashuvining muhimligini ko'rsatadi [3].

Ekologik iqtisodiyot maktabi vakillari — H. Daly, K. Arrow va boshqalar resurslardan oqilona foydalanish va "yashil iqtisodiyot" konsepsiyasini ilgari surishgan [4]. Ularning tadqiqotlariga ko'ra, barqaror rivojlanish nafaqat ekologik barqarorlikni, balki kelajak avlodlar uchun tabiiy boyliklarni saqlab qolishni ham taqozo etadi.

Mahalliy adabiyotlarda ham ushbu masalaga katta e'tibor qaratilgan. Jumladan, X.T. Turg'unov iqtisodiyotda barqaror rivojlanishni ta'minlashda resurslardan oqilona foydalanish va hududiy iqtisodiy siyosatning muhimligini asoslaydi [5]. A.A. Azizov innovatsion rivojlanish va raqamli iqtisodiyotni barqaror rivojlanishning asosiy omillari sifatida ko'rsatadi [6]. Sh.J. Qodirov esa barqaror turizm va

ekoturizmni hududiy iqtisodiy faollikni oshirishning samarali mexanizmi sifatida baholaydi [7].

Xorijiy tajriba shuni ko'rsatadiki, Skandinaviya mamlakatlarida qayta tiklanuvchi energiya va yashil texnologiyalar, Germaniyada "Energiewende" dasturi, Janubiy Koreyada innovatsion klasterlar va yuqori texnologiyalarga asoslangan ishlab chiqarish barqaror rivojlanish siyosatini muvaffaqiyatli amalga oshirishga xizmat qilmoqda [8].

Shunday qilib, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, iqtisodiyotda barqaror rivojlanishning nazariy asoslari uchlik modeli (iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik)da shakllangan bo'lib, u zamonaviy sharoitda innovatsion va raqamli iqtisodiyot bilan uzviy bog'lanmoqda. O'zbekiston sharoitida bu konsepsiyani tatbiq etish milliy strategiyalar, hududiy dasturlar va xalqaro tajribani uyg'unlashtirish orqali amalga oshirilmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi.

Ushbu tadqiqotda iqtisodiyotda barqaror rivojlanish nazariyasi va uning amaliy tatbiqlarini o'rganish uchun bir nechta metodlar qo'llanildi. Tadqiqot metodologiyasi nazariy tahlil, tizimli yondashuv, solishtirma tahlil, statistik va regressiya tahlillari, shuningdek, ekspert baholashlariga asoslanadi. Ushbu metodlar yordamida barqaror rivojlanishning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ustunliklari, ularning o'zaro uyg'unlashuvi hamda milliy iqtisodiy siyosatga ta'siri chuqur o'rganildi. Shu orqali, mamlakatimizda barqaror rivojlanish konsepsiyasining iqtisodiy samaradorligi, hududiy rivojlanishga qo'shayotgan hissassi va innovatsion rivojlanish jarayonlaridagi o'rni aniqlab berildi.

Tahlil va natijalar.

Barqaror rivojlanish nazariyasining markazida “uchlik modeli” (Triple Bottom Line) yotadi. Bu model iqtisodiy o‘rinish, ijtimoiy tenglik va ekologik muvozanatning uyg‘unlashuvi orqali

jamiyatning uzoq muddatli rivojlanishini ta’minlashni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlarida (SDGs, 2015–2030) ham o‘z ifodasini topgan.

Iqtisodiy komponent – samaradorlikni oshirish, yuqori qo‘shilgan qiymat yaratish, resurslardan oqilona foydalanish.

Ijtimoiy komponent – bandlikni kengaytirish, ijtimoiy adolat, kambag‘allikni qisqartirish, inson kapitalini rivojlantirish.

Ekologik komponent – tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik xavfsizlikni ta’minlash, kelajak avlod uchun barqaror muhit yaratish.

1-rasm. BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlari

Shu asosda barqaror rivojlanish faqat iqtisodiy natijalarga emas, balki jamiyatning har tomonlama farovonligi va ekologik xavfsizligiga qaratilgan kompleks yondashuv sifatida qaraladi.

Klassik iqtisodiy maktab vakillari – A. Smit, D. Rikardo, T. Maltus – iqtisodiy o‘rinishni asosan bozor qonunlari, ishlab chiqarish omillari va resurslar bilan bog‘laganlar [9]. Maltusning “aholi nazariyasi”da resurslarning cheklanganligi va ularning barqaror rivojlanishga ta’siri haqida dastlabki ilmiy fikrlar ilgari surilgan [10].

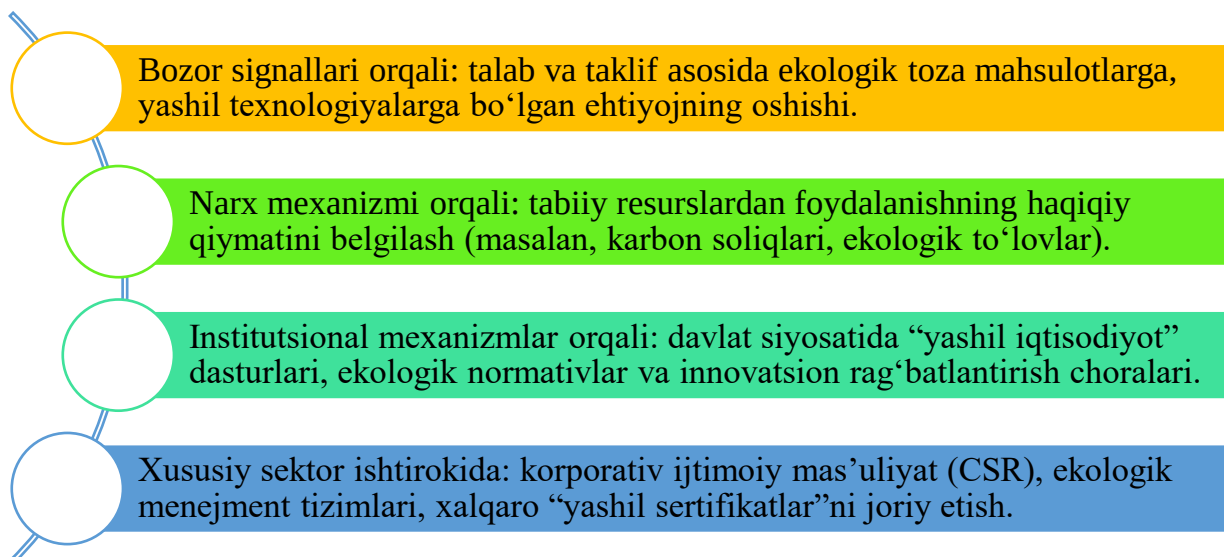
XX asrda neoklassik va institutsional iqtisodiyot vakillari (K. Arrow, J. Hicks) barqaror rivojlanishni resurslardan oqilona foydalanish va bozor muvozanatini ta’minlash bilan bog‘lashdi [11]. H. Daly va ekologik iqtisodiyot maktabi vakillari esa iqtisodiy o‘rinishni “cheksiz emas, balki ekologik chegaralar bilan moslashgan jarayon” sifatida talqin qildi [12].

Zamonaviy iqtisodiy nazariyalarda, xususan innovatsion rivojlanish

konsepsiyalarida (J. Shumpeter, M. Porter), barqaror rivojlanish innovatsiyalar, texnologik yangiliklar va klaster yondashuvi orqali ta’minlanishi mumkinligi isbotlangan [13]. Shumpeterning “ijodiy vayronkorlik” nazariyasi texnologik yangiliklarning iqtisodiy tizimni yangilashdagi o‘rnini ko‘rsatsa [14], Porterning raqobat ustunligi modeli barqaror rivojlanishda bilimlar, innovatsiyalar va resurslarni samarali taqsimlashning ahamiyatini asoslab beradi [15].

O‘zbekiston sharoitida bu jarayon allaqachon boshlangan bo‘lib, “Yashil iqtisodiyot” strategiyasi, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, resurs tejoychi texnologiyalarni keng joriy etish va barqaror turizmni rivojlantirish orqali bozor mexanizmlariga integratsiya qilinmoqda.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyotida barqaror rivojlanish tamoyillarini tatbiq etishga alohida e’tibor qaratilmoqda.

2-rasm. Bozor mexanizmlari sharoitida integratsiya qilingan barqaror rivojlanish yo'nalishlari

Bu jarayon uch asosiy yo'nalishda iqtisodiyotga qo'shimcha daromad yaqqol ko'zga tashlanadi: keltirmoqda.

Yashil energetika loyihalari.

– 2023-yilda O'zbekistonda umumiy quvvati 2,6 GW bo'lgan quyosh va shamol elektr stansiyalari ishga tushirildi.

– 2030-yilga borib mamlakat energetika balansida qayta tiklanuvchi energiya ulushini 30 foizga yetkazish maqsad qilingan.

– Samarqand, Buxoro va Navoiy viloyatlarida xalqaro investorlar (Masdar, ACWA Power) ishtirokida yirik quyosh va shamol stansiyalari barpo etilmoqda.

Ekoturizm va barqaror turizm tashabbuslari.

– Samarqand, Buxoro va Xorazmda "yashil mehmonxonalar" konsepsiyasi asosida energiya tejamkor infratuzilmalar joriy etilmoqda.

– 2022–2023-yillarda 50 dan ortiq ekoturizm obyektlari (eko-qishloqlar, agro-turizm hududlari, tog'li hududlarda ekologik marshrutlar) tashkil etildi.

– bu tashabbuslar O'zbekistonning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirib, mahalliy

Qishloq xo'jaligida resurs tejoyvchi texnologiyalar.

– Tomchilatib sug'orish tizimi 2024-yil holatiga ko'ra 650 ming hektardan ortiq maydonda joriy qilingan.

– Issiqxonalar, agrodrip texnologiyalar, smart-agrar tizimlar qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish samaradorligini oshirib, suv resurslaridan oqilona foydalanishga xizmat qilmoqda.

Xorij tajribasi bilan solishtiradigan bo'lsak, Germaniyada qayta tiklanuvchi energiya ulushi 2023-yilda 46,2 % ni tashkil etdi va "Energiewende" dasturi orqali barqaror energetika tizimi shakllanmoqda.

Janubiy Koreyada esa "Green New Deal" dasturi doirasida ekologik infratuzilma va yashil transport tizimlariga katta sarmoya yo'naltirilmoqda.

Skandinaviya mamlakatlari (Shvetsiya, Norvegiya, Finlyandiya) da esa barqaror turizmni qo'llab-quvvatlash, "yashil iqtisodiyot" konsepsiyasini joriy etishda yetakchilik qilmoqda.

O'zbekistonda barqaror rivojlanish bo'yicha asosiy ko'rsatkichlar (2020–2024-yillar)

Yil	Qayta tiklanuvchi energetika quvvati (MW)	Ekoturizm obyektlari soni (dona)	Tomchilatib sug'orish maydoni (ming gektar)
2020-y.	400	15	250
2021-y.	900	25	370
2022-y.	1600	35	480
2023-y.	2600	50	600
2024-y.	3500	65	650

Xulosa.

O'zbekiston iqtisodiyotida barqaror rivojlanish tamoyillarini amaliyotga joriy etish bosqichma-bosqich kompleks yondashuv asosida amalga oshirilmoqda. So'nggi yillarda yashil energetika, ekoturizm va qishloq xo'jaligida resurs tejovchi texnologiyalarning keng tatbiq etilishi iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik barqarorlikning o'zaro uyg'unlashuvini ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Birinchidan, yashil energetika loyihalari energetika tizimining diversifikatsiyasini ta'minlabgina qolmay, chet el investitsiyalarini jalb qilish, yangi ish o'rinlari yaratish va ekologik yuklamani kamaytirishga hissa qo'shmoqda. Bu jarayon xalqaro majburiyatlar – Parij kelishuvi va BMT Barqaror rivojlanish maqsadlariga hamohang bo'lib, O'zbekistonning global energetika bozoridagi pozitsiyasini mustahkamlamoqda.

Ikkinchidan, ekoturizm va barqaror turizm tashabbuslari turizm sohasining raqobatbardoshligini oshirish bilan birga, hududiy iqtisodiyotda yangi xizmatlar bozorini shakllantirmoqda. Ekoturizm obyektlarining ortishi mahalliy aholi bandligini kengaytirib, hududlarda ijtimoiy-iqtisodiy faollikni rag'batlantirmoqda. Shu bilan birga, "yashil mehmonxonalar" va energiya tejamkor turizm obyektlari xalqaro

tajribaga yaqinlashish yo'lida muhim qadamlardir.

Uchinchidan, qishloq xo'jaligida resurs tejovchi texnologiyalar suv resurslari tanqisligi sharoitida strategik ahamiyat kasb etadi. Tomchilatib sug'orish va smart-agrar tizimlar samaradorlikni oshirib, barqaror oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashga yordam bermoqda. Bu borada davlat tomonidan berilayotgan subsidiyalar va imtiyozlar agrar sektorni modernizatsiya qilishni tezlashtirmoqda.

Xorijiy tajriba bilan solishtirganda, Germaniya, Janubiy Koreya va Skandinaviya mamlakatlari "yashil iqtisodiyot"da yetakchilik qilayotgan bo'lsa, O'zbekiston ushbu yo'nalishda yangi bosqichga kirib kelmoqda. Milliy iqtisodiy siyosatning barqaror rivojlanish tamoyillariga moslashishi respublika iqtisodiyotining uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlash uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, O'zbekistonda barqaror rivojlanishning amaliy mexanizmlarini joriy etish iqtisodiy o'sish, ijtimoiy adolat va ekologik muvozanatni uyg'unlashtirish imkonini beradi. Kelgusida ushbu yo'nalishlarni kengaytirish uchun davlat-xususiy sheriklikni kuchaytirish, hududiy klasterlarni rivojlantirish va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. United Nations. Our Common Future. Brundtland Report, 1987.
2. Stiglitz J., Sen A., Fitoussi J. Report on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. OECD, 2010.
3. Porter M. The Competitive Advantage of Nations. Free Press, 1990.
4. Daly H., Arrow K. Environment and Sustainable Development: Economic Perspectives. World Bank, 1995.
5. Turg'unov X.T. O'zbekiston iqtisodiyotida barqaror rivojlanish omillari. – Toshkent: Fan, 2019.
6. Azizov A.A. Raqamli iqtisodiyot va barqaror rivojlanish strategiyalari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
7. Qodirov Sh.J. Turizmni rivojlantirishda barqaror rivojlanish konsepsiyasi. – Samarqand, 2020.
8. OECD. Green Growth Indicators 2022. Paris: OECD Publishing, 2022.
9. Smith A. The Wealth of Nations. London: W. Strahan and T. Cadell, 1776.
10. Malthus T.R. An Essay on the Principle of Population. London: J. Johnson, 1798.
11. Hicks J.R. Value and Capital. Oxford: Clarendon Press, 1939.
12. Daly H. Steady-State Economics. Washington D.C.: Island Press, 1991.
13. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. New York: Free Press, 1990.
14. Schumpeter J.A. Capitalism, Socialism and Democracy. New York: Harper & Brothers, 1942.
15. Arrow K.J. Social Choice and Individual Values. Yale University Press, 1951.
16. Turg'unov X.D. (2021). "O'zbekiston turizm sohasida innovatsion klasterlarni rivojlantirish masalalari". Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, №2.
17. Azizov A.A. (2022). "Turizmدا davlat-xususiy sheriklik asosida innovatsion xizmatlarni rivojlantirish". Oliy ta'lim muassasalari ilmiy jurnali, №3.
18. M.M.Rabbimov, Z.T.Bakayev, B.Sh.Safarov. "The Impact of Cultural Heritage on Economic Growth in the Example of Museum Development in Uzbekistan" https://doi.org/10.1007/978-3-031-65343-8_25
19. M.M.Rabbimov, D.K.Usmonova "Artificial Intelligence Powered Strategies to Enhance the Competitiveness of Healthcare Institutions in Uzbekistan" ICONSTEM 2024 <https://doi.org/10.1109/iconstem60960.2024.10568608>
20. Пардаев М.Қ. ва бошқалар. Хизмат кўрсатиш, сервис ва туризм соҳаларини ривожлантириш: муаммолар ва уларнинг ечимлари. Ўқув қўлланма. – Т.: «Иқтисод-молия», 2008. - Б. 133.
21. Рогов М.А. Риск-менеджмент. - М.: Финансы и статистика. 2001,-120 с.
22. Ротарь В.И., Шоломицкий А.Г. Об оценивании риска в страховой деятельности // Экономика и математические методы, 1996.Т.32.Вып.1.С.96-105.
23. Ткаченко А.А. Занятость и экономика: политика государства в переходный период. - М. ООО. «Информграф», 2000. - С. 215.
24. Чечеткина Т, Анализ и опенка конкурентоспособности услуг розничных предприятий торговли // Маркетинг, 1999, №2. - С. 33-37.

CONTENTS

1	Arabov Nurali Uralovich	4-12
	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RISK LARNING SHAKLLANISHI: SABABLARI, TURLARI VA YO'NALISHLARI	
2	Мухсинова Парвина Абулкосимовна, Шоххусайнзаде Шохруз	13-25
	МЕХАНИЗМЫ ПРОСТРАНСТВЕННОЙ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОЙ СИСТЕМЫ РЕГИОНА	
3	Turdibekov Xasan Ibragimovich	26-32
	TURIZMNI STRATEGIK RIVOJLANTIRISHNING HORIJ TAJRIBASI	
4	Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	33-38
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA XIZMATLAR SIFATINI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	
5	Tileuov Erkinbay Muratbaevich	39-46
	RAQAMLI IQTISODIYOTDA INSON KAPITALINI BOSHQARISH TAMOIYILLARI VA USULLARI	
6	Х.А.Абдукадырова	47-53
	ОЦЕНКА НЕДВИЖИМОСТИ В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ПУТИ ЕЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	
7	Ахмедова Азиза Тохировна	54-58
	СИСТЕМА ИННОВАЦИОННОГО СТРАТЕГИЧЕСКОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ	
8	Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	59-65
	IQTISODIYOTDA BARQAROR RIVOJLANISH NAZARIYASI VA UNING AMALIY TATBIQLARI	
9	Ibragimov Sardorbek Xusanovich	66-70
	TURIZMDA OMMAVIY TADBIRLARNI O'TKAZISHDA INSON RESURSLARINING AHAMIYATI	
10	Axmedov Sanjar Temur o'g'li	71-76
	XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BOSHQARISH USULLARI VA BOSQICHLARI	
11	Ergashev Shoxrux Axtamovich	77-83
	YANGI O'ZBEKISTONDA AHOLI O'SISH STATISTIKASINING AHAMIYATI VA PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	
12	Муродов Шавкат Фарходович	84-90
	ОПТИМИЗАЦИЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ СРЕДСТВ В МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	
13	Tursunov Xasan Xolmuminovich, Samiyeva Muxlisa Olim qizi	91-97
	TURISM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA MADANIY MEROS OBYEKTARIDAN FOYDALANISH (RAQAMLASHTIRISH, VIRTUAL TURIZM VA BOSHQALAR)	
14	Toshmurza Raxmanov, Qobulov Dilshod Qodir o'g'li	98-103
	XUSUSIY TADBIRKORLIK KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	
15	Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	104-110
	AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDA BANDLIK SIYOSATINING SAMARADORLIGI	

16	Sultanova Nigina Utkurovna	111-115
	BARQAROR TURIZM MEZONLARI ASOSIDA MEHMONXONA XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASH MODEL	
17	Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	116-124
	XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA ISH BILAN BANDLIK DARAJASINI BAHOLASH USHLBLARI	
18	Amriddinova Muslima Zayniddinovna, Axrorova Munavvar Farxod qizi	125-129
	ELEMENTLARINING O'ZARO MUNOSABATI VA ULARNI SAMARALI QO'LLASH AHAMIYATI	
19	Azizova Nilufar Ikrom qizi	130-135
	XIZMAT KO'RSATISH SOHALARIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI VA AHAMIYATI	
20	Berdiyeva Nafisa Qahramonovna	136-143
	IJTIMOY XIZMATLAR RIVOJLANISHINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	
21	Mamirov Zamir Uzoq o'g'li	144-155
	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI XO'JALIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USHLBIY YONDASHUV	
22	Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	156-161
	MAMLAKATIMIZDA TURIZMNING RIVOJLANISH HOLATI VA TENDENSIYALARI TAHLILI	
23	Jin Bochen	162-166
	RURAL E-COMMERCE AND TECHNOLOGICAL INNOVATION: LESSONS FROM CHINA AND UZBEKISTAN	
24	Shamsiyev Davlatxon Shuxratxon o'g'li	167-173
	RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDA INVESTITSION DASTURLAR XAVFINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	
25	Ye Hanlong	174-178
	SUCCESSFUL EXPERIENCES AND POLICY IMPLICATIONS OF THE SHANGHAI FREE TRADE ZONE FOR DEVELOPING COUNTRIES	
26	Amirov Akmal Mexrojovich, Sayitmurodov Og'abek Farxod o'g'li	179-187
	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI	
27	Shirov Ravshan Izatullayevich	188-199
	РАЗВИТИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НА ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	
28	Abduvaliyev Abdurahim Salim o'g'li	200-205
	RAQAMLI MARKETING VOSITALARINING GASTRONOMIK TURIZM RIVOJIGA TA'SIRI VA UNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA)	
29	Zhang WenRui	206-210
	THE ROLES OF VENTURE CAPITAL AND ANGEL INVESTMENT IN INNOVATION FINANCING (EXPANDED)	
30	Abdumajitov Baxtiyor Dustbek o'g'li	211-216
	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORAT EKOTIZIMI VA TADBIRKORLIK IMKONIYATLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	